

Zaměstnání v rozšířené EU – Spolková republika Německo

Spolková republika Německo se stejně jako ostatní sousedé nových členských států Evropské unie (EU) obává o rovnováhu svého pracovního trhu. Proto se rozhodla zavést přechodné období pro volný pohyb pracovních sil. Délka tohoto období může činit maximálně 2 + 3 + 2 roky a lze předpokládat, že se Německo bude snažit přesvědčit Evropskou komisi o nutnosti využití jeho maximálního prodloužení. Do té doby platí pro občany České republiky na německém pracovním trhu prakticky stejná pravidla, jaká platila před vstupem ČR do EU.

Přechodné období se rozhodla spolková vláda zavést hlavně kvůli současné hospodářské situaci, krizi na pracovním trhu v nových spolkových zemích a velkému rozdílu ve mzdách na obou stranách německo-české a německo-polské hranice. Nezaměstnanost v SRN činí 11% (leden 2004). Ve starých spolkových zemích je to 8,9% a v nových 19,1%. V Sasku a Bavorsku, které bezprostředně sousedí s Českou republikou, dosahuje míra nezaměstnanosti 18,5% respektive 7,9%.

Těsně před východním rozšířením Evropské unie se objevovaly někdy až hysterické hlasy, které varovaly před zhroucením německého pracovního trhu pod náporu pracovníků z Polska a z České republiky. Německé odbory se snažily vzbudit všeobecné přesvědčení, že se všichni podnikatelé po rozšíření Unie odstěhují za levnější pracovní silou do Polska a Česka. Podle nich by mohly za pár let Braniborsko, Sasko a Přední Pomořany vypadat jako země plné nezaměstnaných a silnic – po těch by se z východu vozilo zboží, které se dříve vyrábělo v Německu.

Gastarbeit

V období hospodářského vzestupu Německa se už deset let po konci druhé světové války začal projevovat nedostatek pracovních sil. 20. prosince 1955 byla podepsána první smlouva se zástupci italské vlády a byla tak otevřena cesta pro příliv pracovníků do SRN z Itálie. V následujících letech byly obdobné smlouvy podepsány se Španělskem, Řeckem, Tureckem, Portugalskem, Tunisem, Marokem a Jugoslávií. Původní předpoklad byl, že cizí dělníci budou v Německu několik let pracovat, a pak se vrátí zpět do své vlasti. S postupem času se ale stále více cizinců snažilo dostat do SRN své rodiny a usadit se zde natrvalo. To vedlo k dalšímu – teď už těžko kontrolovatelnému – přílivu gastarbeitů, jejichž demografické složení se začalo rychle měnit. Po vyostření situace a po opětovném mírném zpomalení hospodářského růstu se spolková vláda rozhodla v listopadu 1973 nábor dalších pracovních sil zastavit. Tato migrační vlna vedla k velkému zastoupení cizinců v německé populaci. Dnes žije v Německu zhruba devět procent lidí, kteří nemají německé občanství. Jedná se zhruba o dva miliony Turků, 800.000 občanů bývalé Jugoslávie, 600.000 Řeků, 300.000 Poláků, další dva miliony tvoří občané jiných zemí.

Zdroj: www.goethe.de

Fronty před německými úřady práce jsou stále dlouhé. Neprodlouží je příliv pracovníků z České republiky?

Němci a ti druzí

Díky mohutnému přílivu cizích pracovníků a jejich rodin je dnes Německo co se národnostního složení týče velice pestré. Vztah Němců k cizincům ovšem není nijak vypjatý. V některých velkých městech vznikly celé čtvrtě, kde má převahu neněmecké obyvatelstvo. Tam pak dochází k nárůstu nezaměstnanosti. Problémy se objevují i ve školách, kde spolu v mnoha třídách žáci nehovoří německy. Asi nejlepším příkladem je berlínská čtvrť Kreuzberg, která je proslavena početnou tureckou komunitou. Především v nových spolkových zemích a na některých předměstích východního Berlína se vyskytuje vyšší procento antisemitských útoků proti cizincům.

Zaměstnání v SRN

V dnešní době je možné poměrně jednoduše získat ve Spolkové republice Německo pracovní povolení, pokud vyhovuje některé z následujících oficiálních kategorií:

1. Vědci, odborníci a vedoucí pracovníci s vysokoškolským vzděláním, u kterých se při jejich zaměstnání jedná o veřejný zájem.
2. Vedoucí zaměstnanci a odborníci, kteří jsou vysláni českými firmami k firmám v Německu.
3. Ti, kteří jsou v rámci obchodních kontaktů přechodně zaměstnáni k zaučení se v obchodní praxi německého partnera.
4. Ti, kteří chtějí získat pracovní kvalifikaci v rámci exportních smluv.
5. Ti, kteří chtějí získat pracovní kvalifikaci v rámci licenčních smluv nebo jejich plnění.
6. IT specialisté v rámci oficiálního Green-Card programu spolkové vlády.
7. Ti, kteří se jedou do Německa vzdělávat v rámci uznaných učebních a vzdělávacích programů, pokud existuje na vzdělávacím programu veřejný zájem.
8. Au-pair s pobytem v délce až jednoho roku u rodiny s němčinou jako rodným jazykem (věk žadatele při podání žádosti nesmí přesáhnout 24 let).
9. Sezónní práce v délce maximálně tří měsíců, pokud byla tato práce zprostředkována nebo povolena ZAV (centrálou pro zprostředkování práce v Bonnu). Prodloužení po uplynutí této lhůty není možné.
10. Pracovníci na základě smlouvy o dílo a zahraniční pracovníci v rámci česko-německé dohody o smluvních a zahraničních pracovnících.
11. Práce ve stánkovém prodeji až devět měsíců ročně, pokud je předložen formální souhlas centrály pro zprostředkování práce (ZAV).

Ostatním může být pracovní vízum uděleno jen výjimečně.

Rodinní příslušníci (i občané ČR) německých státních příslušníků mají okamžitý a neomezený přístup na německý pracovní trh od 1. května 2004.

Rodinní příslušníci občanů ČR, kteří mají pracovní povolení pro SRN a 1. května 2004 jej měli minimálně dvanáctý měsíc, mají okamžitý a neomezený přístup na německý pracovní trh. Rodinní příslušníci občanů ČR, kteří mají k 1. květnu 2004 pracovní povolení do SRN kratší dobu než dvanáct měsíců, dostanou neomezený přístup na německý pracovní trh až po uplynutí osmnácti měsíců od přihlášení k trvalému pobytu.

Jak získat pracovní povolení v Německu?

- **Au-pair:**

Občané ČR musí mít k au-pair činnosti vízum a v době podání žádosti jim nesmí být víc než 24 let. Au-pair může pracovat v rodinách, jejichž mateřským jazykem je němčina. Je vhodné, aby oba rodiče v hostitelské rodině neměli zaměstnání na plný úvazek. Činnost au-pair je omezena na maximálně pět hodin denně (25 hodin týdně), s horní hranicí kapesného 200 € měsíčně. To vše po dobu jednoho roku. K žádosti o vízum je třeba přiložit zvací dopis, respektive smlouvu s hostitelskou rodinou. Vydání víza trvá maximálně tři měsíce.

Seznam au-pair agentur nejen pro Německo: www.zacatek.cz

Zdroj: <http://home.arcor.de>

- **„Green card program“:**

Jedná se o speciální program spolkové vlády určený pro IT odborníky. Zelená karta je udělena, pokud žadatel předloží vysokoškolský diplom a příslib německého zaměstnavatele, že minimální mzda bude činit 50.000 € ročně. V případě splnění těchto podmínek je vízum vydáno během tří až čtyř pracovních dnů. Žadatel s sebou do Německa může vzít rodinu. Doba pracovního povolení je ale omezena na pět let.

Info: www.workpermit.com

Na adrese Bonn-ZAV.IT-Experts@arbeitsamt.de se mohou zaevidovat experti, kteří mají zájem o zprostředkování německého zaměstnavatele. Do prosince 2003 obdrželo zelené karty 337 odborníků z České republiky.

Německo se snaží přitáhnout IT odborníky. Budou patřit mezi ně?

- **Kuchaři specialit:**

Kuchaři spadající do této kategorie smějí být zaměstnání ve specializovaných (tedy např. českých) restauracích. Při žádosti o pracovní povolení musí žadatel předložit výuční list v oboru kuchař a doklad o specializaci restaurace, kde má být zaměstnán. Vyřízení pracovního povolení trvá až tři měsíce.

- **Lékaři:**

Podle platného cizineckého zákona může být uděleno povolení k pobytu lékařům pouze v odůvodněných případech, pokud Vrchní zemský úřad nebo jím pověřený úřad vždy po dohodě se Zemským pracovním úřadem zjistil, že zaměstnání lékaře-cizince vyžaduje mimořádný veřejný, zvláště regionální, hospodářský nebo politicko-pracovně-tržní zájem. V současnosti je poptávka především po praktických lékařích, v nových spolkových zemích jde o potřebu akutní. Běžné jsou inzeráty zvoucí lékaře z ČR nebo Polska do uvolněných praxí. Samozřejmostí musí být dobrá znalost němčiny a povolení k vykonávání činnosti podle §10 Spolkového lékařského řádu (povolení se žádá u Zemské správy příslušné spolkové země nebo na Zemském úřadu vlády). Informace k tomuto podává i nemocnice, se kterou máte uzavřenou pracovní smlouvu, nebo Spolková lékařská komora. Vydání víza trvá tři měsíce.

- **Pendleři:**

Občané ČR, kteří žijí v příhraničních oblastech mohou požádat o speciální druh pracovního povolení. Pendleři se ale musí každý den vracet do České republiky a mohou pracovat pouze dva dny v týdnu. Toto pracovní povolení uděluje místní pracovní úřady v Německu podle situace na lokálním pracovním trhu.

- **Prázdninové studentské brigády:**

Studenti vysokých škol starší osmnácti let mají možnost v Německu pracovat až tři měsíce v roce bez pracovního povolení. Podmínkou je zprostředkování brigády přes ZAV, jejíž partnerskou organizací v ČR je agentura Servus. Žádat o tuto brigádu je možné vždy do 31. ledna roku, kdy má být brigáda vykonávána.

- **Prázdninová praxe v pohostinstvích a hotelech:**

Studenti určitého typu hotelových škol mají možnost vykonávat v Německu praxi, pokud ji zprostředkuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Pokud délka praxe překročí tři měsíce, je třeba žádat o vízum. Jeho vydání trvá tři až čtyři pracovní dny.

- **Řidiči nákladních vozidel:**

V případě převozu zboží z České republiky do Německa nebo jiného státu Evropského hospodářského prostoru a zpět nevyžaduje SRN pracovní víza. Opačně je tomu tak v případě kabotáže v rámci EHP, kdy se uskutečňuje přeprava z/do SRN. Pracovní povolení se nevyžaduje, je-li řidič zaměstnán u firmy, která má sídlo ve státě EHP, na jehož pracovní trh mají občané ČR vstup bez omezení. Vydání víza trvá tři měsíce.

- **Osoby samostatně výdělečně činné:**

Pro vykonávání samostatné výdělečné činnosti v SRN je třeba nejprve požádat o povolení k pobytu. Při žádosti je třeba doložit prostředky na činnost a podrobně popsat zaměření. Doba vydání víza jsou až tři měsíce.

- **Stánkový prodej na poutích:**

Čeští stánkaři mohou za účelem pracovní činnosti ve stánkovém prodeji na poutích žádat o povolení k pobytu na dobu maximálně devíti měsíců. Pokud pracovní činnost překročí v

jednom kalendářním roce šest měsíců, nesmí být cizinci v příštím roce uděleno žádné povolení k pobytu za stejným účelem. Zprostředkovací řízení vyřizuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Vydání víza trvá tři až čtyři pracovní dny.

- **Zahraníční pracovníci:**

Ve Spolkové republice Německo smí každý rok vykonávat práci určité množství občanů ČR za účelem zlepšení svých jazykových schopností nebo dalšího vzdělávání. Podmínkou je ukončené vzdělání. Počet pracovních povolení je dán smlouvou mezi ČR a SRN a není ovlivněn situací na německém pracovním trhu. Doba zaměstnání nesmí přesáhnout osmáct měsíců a věk zaměstnaného musí být mezi 18 a 40 lety. Příjezd rodiny zaměstnaného do Německa není dovolen. Maximální počet pracovních povolení tohoto druhu je 1.400 ročně. S žádostí uspějí zhruba dvě třetiny žadatelů, přesto ale zůstává kvóta zhruba ze dvou třetin nenaplněována. Žádosti vyřizují Úřady práce v ČR. Vydání víza trvá tři dny.

- **Zaměstnanci se smlouvou o dílo:**

Zaměstnanci se smlouvou o dílo mohou svou činnost vykonávat pouze v rámci firemní spolupráce mezi německým a českým podnikem. V určených kontingentech mohou české podniky v Německu zaměstnávat vlastní zaměstnance na maximálně tři roky za účelem provádění smlouvy o dílo uzavřené mezi německým a českým podnikem. Objednavatelem může být podle německého práva pouze podnik se sídlem v SRN (ale též i pracovní skupina). Maximální počet pracovních povolení pro české občany činí 2.940. Tato kvóta byla například v roce 2002 naplněna ze 36%. Vyřízení víza trvá tři dny.

- **Zapracování českých občanů u firem v SRN:**

Podniková školení (například zaučování se na nových strojích nebo seznamování s novými výrobními postupy, zavádění nových produktů) v rámci exportních nebo licenčních smluv nepodléhají v Německu pracovnímu povolení, pokud místo pobytu zůstane v ČR, zaměstnanci jsou vysláni svým zahraničním (českým) zaměstnavatelem a školení netrvá déle než tři měsíce v roce. Čeští občané nepotřebují k účasti na takovémto podnikovém školení, které nepodléhá pracovnímu povolení, vízum.. Školení a další vzdělávání (respektive zapracování českých státních příslušníků), která trvají déle než tři měsíce nebo se nekonají v rámci podnikového vzdělávání, představují podle německého práva o pracovním a pobytovém povolení činnost vyžadující pracovní povolení. Vydání víza lze očekávat během tří měsíců.